

25 წელი ბათუმის ახალი კათოლიკური ეკლესიის კურთხევიდან

ყოველთვის ამაღელვებელია ტაძრის მშენებლობაზე საუბარი: თავისი არსით და დანიშნულებით ყოველი ერისა და კულტურის სადღესასწაულო წუთებს გვახსნებს; ტაძრის აგება ღმრთაებაზე პატივმიგებასა და თაყვანისმცემელთათვის მოწიწების ადგილის (შდრ. კონგარ 1958, 345; ელიადე 2013, 144) გამოყოფას ემსახურება. სწორედ ეს გარეგნული მხარე შეგვახსენებს დაფასებისა და დიალოგის მოვალეობას, რაც ყველა რელიგიურ შენობა-ნაგებობას აკისრია¹; შეგვახსენებს *ძველი აღთქმის* საზეიმო წუთებს (დავითი (მეორე მეფეთა წიგნი 6, 1-22), სოლომონი², ზერუბაბელი³...) და *ახალ აღთქმაში გახმიანებულ უფლის სიტყვებს: დავანგრევ ამ ხელთქმნილ ტაძარს და სამ დღეში ახალს ავაგებ, ხელთქმნიელსო – მის სხეულს, ახალ კარავს (შდრ.: მარკ. 14:58 და იოან. 2:19)*; იმ წუთებსაც შეგვახსენებს, როდესაც ქრისტიანებს, დევნის ხანგრძლივი პერიოდის შემდეგ თავიანთი რწმენის საჯაროდ გამოხატვის შესაძლებლობა მიეცათ⁴.

¹ რეალურად, ყველა რელიგიური შენობა განკუთვნილია არა მხოლოდ ამ რელიგიური თემისთვის, არამედ მთელი საზოგადოებისთვის, მისი განსხვავებული სოციალური, კულტურული, პოლიტიკური და რელიგიური მოცემულობით. ის შეიძლება გახდეს როგორც დაინტერესების საგანი და „მოწოდება“ დიალოგის, ურთიერთშეცნობის თვალსაზრისით, ასევე პირიქით; ყველას აქვს საკუთარი ტერიტორია და ყველა ცხოვრობს საკუთარ ტერიტორიაზე, ირგვლივ მიმდინარე მოვლენებისგან გაუცხოებული და საკუთარი მდგომარეობით კმაყოფილი; ასეთი დამოკიდებულება ზოგჯერ საქართველოშიც იჩენს თავს, მიუხედავად ნაქები ტოლერანტობის კულტურისა.

² სოლომონის ტაძარი, ანუ ბიბლიის თანახმად პირველი ტაძარი ააგო მეფე სოლომონმა ძვ.წ. X სკ-ში (თალმუდი: მშენებლობა დაიწყო ძვ.წ. 833 წელს, დასრულდა ძვ.წ. 826 წელს). იგი მთლიანად გაანადგურა ბაბილონის მეფე ნაბუქოდნოსორ II-მ ძვ.წ. 586 წელს (თალმუდი: განადგურდა აგებიდან 410 წლის შემდეგ, ძვ.წ. 416 წელს). იხ.: მეორე ნეშტა წიგნი 1-7.

³ ტაძრის მშენებლობა ძვ. წ. 536 წელს დაიწყო, შემდეგ იძულებულნი გახდნენ შეეწყვიტათ და ისევ განაახლეს აგება ძვ. წ. 520 წელს, ამავე წელსვე დასრულდა. იხ.: ანგია 1:1

⁴ 313 წლის იანვარში, დასავლეთის იმპერატორი კონსტანტინე და აღმოსავლეთის იმპერატორი ლიცინიუსი, იმპერიის დასავლეთ ნაწილის დედაქალაქ მილანში

ბევრი რამ გაკეთდა საქართველოში კათოლიკური ეკლესიის კანონიკური აღდგენის ოცდაათწლიან პერიოდში: ახალი ეკლესიების აგება, არსებულის აღდგენა, „საქართველოს კარიტასის“ დაარსება, მრავალპროფილური უნივერსიტეტის გახსნა (შდრ. ბრავანტინი 2022, 123-134). ახალი კათოლიკური ეკლესიის მშენებლობა საქართველოში სამოციქულო ადმინისტრაციის მიერ გაწეული ერთიანი საქმიანობის ნაწილია და ის კავკასიის ლათინთა სამოციქულო ადმინისტრაციის იმ მაშტაბურ პროგრამაში ჯდება, რომელიც ახალი ეკლესიების აგებას ითვალისწინებდა სოფ. ახალშენში (შდრ. TERTIO MILLENNIO ADVENIENTE; N39-55), ქუთაისსა (ფეიქრიშვილი 2008, 80; შდრ.: საბა 1998, №2:15, №4:4-5). და ბათუმში საიუბილეო 2000 წლის ფარგლებში, რა დროსაც ახალშენის ეკლესია უნდა აგებულიყო იესო ქრისტეს სახელზე, ქუთაისის ეკლესია – მამა ღმერთის, ხოლო ბათუმის – სულიწმიდის სახელზე (რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო, 2024, 728). ჩანაფიქრი ნაწილობრივ განხორციელდა: 1998 წელს ეკურთხა ახალშენის ეკლესია, ხოლო 2000 წელს ბათუმის ეკლესია, რაც შეეხება ქუთაისის ეკლესიას, მისი აგება ვერ მოხერხდა⁵. ახალი ეკლესიების აგება დასავლეთ საქართველოში ეკუმენური ვითარებითაც იყო განპირობებული, რამდენადაც წმინდა საყდარს განზრახვა ჰქონდა, არ მოეთხოვა ქუთაისსა და ბათუმში არსებული კათოლიკური ეკლესიების დაბრუნება, რათა პრობლემები არ წარმოქმნილიყო საქართველოს მართლმადიდებლურ ეკლესიასთან ურთიერთობაში⁶. იყო თუ არა ეს სწორი არჩევანი? ამას მომავალი გადაწყვეტს; ამ ოცდაათწლიანი გამოცდილებით, მას სწორ გადაწყვეტილებად ვერ მივიჩნევთ.

ბათუმის ახალ კათოლიკურ ეკლესიასთან დაკავშირებით, აღსანიშნავია ის ერთობლივი ნაბიჯები, რომლებიც მაშინდელმა ნუნციუსმა

შეთანხმდნენ საერთო ხაზზე, რომლის წყალობითაც ქრისტიანობა კანონიერ რელიგიად იქნა აღიარებული და ეკლესიისგან ჩამორთმეული ქონება დაუბრუნდათ.

⁵ მიუხედავად ადგილობრივ და რეგიონულ ხელისუფლებასთან მოლაპარაკებებისა, რაც ერთი შეხედვით დადებით დასკვნამდე მიდიოდა, იქამდე, რომ ეს ახალი მშენებლობა 1999 წელს პაპ იოანე პავლე II-ის საქართველოში ვიზიტის ფარგლებშიც კი განიხილებოდა, სრულიად მოულოდნელად დაიბლოკა მაშინ, როდესაც მშენებლობის კონკურსის გამოცხადების დრომ მოაწია.

⁶ ექვსი კათოლიკური ეკლესია, რომლებსაც ამჟამად საქართველოს საპატრიარქოს გამოყენებაშია, სახელმწიფოს მიერ უკანონოდ იქნა გადაცემული 1990-იან წლებში, იმავე სქემის მიხედვით.

და სამოციქულო ადმინისტრატორმა, მეუფე ჟან პოლ გობელმა, და ბათუმის კათოლიკურმა თემმა გადადგეს ადგილობრივ ხელისუფლებასთან ერთად, რომელსაც მაშინ აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მეთაური ასლან აბაშიძე წარმოადგენდა (ბარდაველიძე 2024, 12-14). პირველსავე შეხვედრაზე, რომელიც 1996 წლის 2 თებერვალს შედგა, საუბარი შეეხო ბათუმში ახალი კათოლიკური ეკლესიის აგებას. ავტონომიის მეთაური პირველი გახლდათ, რომელმაც დაუშვა ძველი კათოლიკური ეკლესიის დაბრუნების შესაძლებლობა, რომელიც ზუბალაშვილების⁷ ოჯახის მხარდაჭერით აშენდა. კათოლიკურ პოზიციას წარმოადგენდა ნუნციუსი და სამოციქულო ადმინისტრატორი, მეუფე ჟ.პ. გობელი. ის ახალი ეკლესიის მშენებლობას იმ პირობით თანხმდებოდა, რომ მთავრობა გამოყოფდა მიწის ნაკვეთს და ბიუროკრატიული დაბრკოლებების გარეშე უზრუნველყოფდა მშენებლობას, ეს ყოველივე იმ მიზნით, რომ პრობლემები არ შექმნილიყო საქართველოს მართლმადიდებლურ ეკლესიასთან. ბათუმის კათოლიკურმა თემმაც, რომელიც ახალ ნაბიჯებს დგამდა ეკლესიური ცხოვრების გზაზე, მორწმუნეთა მცირე რაოდენობისა და ეკლესიის მხრივ დიდი მზრუნველობის გამო, უყოყმანოდ მიიღო ეს გადაწყვეტილება. ამის შემდეგ დაიწყო ახალი ეკლესიისთვის სხვადასხვა ადგილმდებარეობის განხილვა. მაშინვე არჩევანი გაკეთდა ქალაქის ცენტრზე, ამჟამინდელი მერიის მოპირდაპირე მხარეზე, ანუ მიწის იმ ნაკვეთზე, სადაც ოდესღაც ინგლისური სამხედრო ჰოსპიტალი იდგა, სადაც დღემდე დგას პატარა ანგლიკანური ეკლესია, ამჟამად – წმინდა ბარბარეს სახელობის⁸. ასევე იყო სომხური

⁷ ეს ეკლესია 1989 წლის მაისში ხელახლა გაიხსნა კათოლიკეებისა და მართლმადიდებლების ერთობლივი გამოყენების შესაძლებლობით; თუმცა, რადგანაც ბათუმში კათოლიკე მღვდელი არ იმყოფებოდა და თბილისელებს ბათუმში ჩამოსვლა არ შეეძლოთ, ეკლესია პრაქტიკულად მხოლოდ მართლმადიდებლების ხელში გადავიდა. იხ.: თამარათი მ., „L'église géorgienne des origines jusqu'à nos jours, Imprimerie de la Société Typographique-Editrice Romaine, Roma, 1910, p.671-673; საბა 1999, იანაგარი-თებერვალი, p.15-16; ბათუმი, 2 თებერვალი 1997წ, გვ 3.

⁸ წმ. ბარბარეს ეკლესია 1888 წელს სამხედრო ჰოსპიტალში დაარსდა. ამ საქმეში დახმარება გასწია რუსეთის იმპერატორმა ალექსანდრემ. 1905 წელს წმ. ბარბარეს ეკლესია საპატრიარქოს გადაეცა. 1906 წელს ტაძარი საზეიმოდ აკურთხეს, თუმცა დიდხანს არ აღევლინებოდა წირვა-ლოცვა ქართულ ენაზე. მალე ბათუმში, გუბერნატორ დრიაგინის, გუბერნატორ ვორონცოვ-დაშკოვის

კათოლიკური ეკლესია, რომელიც დღემდე გამოიყენება როგორც სპორტული დარბაზი⁹. საბოლოოდ, არჩევანი პორტთან ახლოს, ქალაქის შესასვლელთან, აწ უკვე ბაქოს ქუჩაზე, შეჩერდა, ადგილი, რომელიც ქალაქში შემსვლელებს მიეგებებოდა. ადგილმდებარეობის შერჩევის შემდეგ დაიწყო პროექტის განხილვა: წარდგენილი იქნა რამდენიმე პროექტი, მათ შორის, რამდენიმე მათგანი თბილისის სამების ეკლე-

და ცნობილი მღვდლის, ვოსტორგოვის თანხლებით, ეკლესია სამხედროებს გადაეცათ. 1996 წელს, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მეთაურის ა. აბა-შიძის პირადი ინიციატივით და მისი მხარდაჭერით, საავადმყოფოს დანგრევის შემდეგ, ახალი ეკლესიის შენობა აიგო. 1997 წლის 7 აპრილს, ხარების დღესასწაულზე, სადღესასწაულოდ გაიხსნა წმინდა დიდმოწამე ბარბარეს სახელობის ეკლესია. ტაძარი აკურთხა აჭარისა და სხალთის ეპისკოპოსმა დიმიტრიმ. ეკლესია მოიცავს ორ შენობა-ნაგებობას, რომლებიც ერთმანეთთან დაკავშირებულია მართკუთხა ფორმის თაღოვანი გალერეით, დასავლეთით, სადაც საკურთხეველი ნახევარწრიულია. ზემოთ, ეკლესიის ფრონტონის მიდამოში, ღია თაღოვანი სამრეკლოა განთავსებული. ეკლესიის ინტერიერი კარგად არის განათებული, ფსადის კუთხის ნაწილებში, კედლებიდან გარკვეულ მანძილზე იკვეთება ჩარჩოში ჩასმული თაღოვანი ნიშები.

⁹ ბათუმის მაცხოვრის ყოფილი სომხურ-კათოლიკური ეკლესია 1880-იან წლებში აშენდა. მას საფუძველი ჩუყარა 1882 წელს, ვ. ონიკვიჩის, პოლონელი ინჟინრის მიერ შედგენილმა პროექტმა. შენობა სამლოცველოს ფუნქციას გასული საუკუნის 20-იან წლებამდე ინარჩუნებდა. ეკლესია საბჭოთა პერიოდში სპორტულ დარბაზად გადააკეთეს. დღეისათვის კი ის საქართველოს საპატრიარქოს ეკუთვნის. რეაბილიტირებული ეკლესიისთვის პირველი წმ. თეოდორე აჭარელის ხატი უკვე დაწერილია, შდრ.: ბათუმის წმინდა თეოდორე აჭარელის სახ. ეკლესია Wikipedia: <https://ka.wikipedia.org> > wiki Altrove si scrive: 1874-1876 წლებში აიგო. შდრ.: წმ.თეოდორე აჭარელის სახელობის ეკლესია, კონსტანტინე ... აჭარის კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის სააგენტო <https://ajaraheritage.ge> > აქ მისი მშენებლობის წლებია განხილული, თუმცა განსხვავებულად და, უცნაურია, რომ არ არის ნახსენები მისი რემონტისა და საქართველოს საპატრიარქოსთვის უკანონოდ გადაცემის წლები. დღემდე ამბობენ, რომ ის სომხური კათოლიკური იყო, 2019 წლისგან განსხვავებით, სადაც ინფორმაციაში აღარ არის მითითებული, რომ ის სომხური კათოლიკური იყო, არამედ მხოლოდ ის არის მითითებული, რომ ეს იყო კომუნისტურ პერიოდში დაკეტილი წმინდა თეოდორეს ეკლესია, რომელიც გიმნაზიად გამოიყენებოდა და მოგვიანებით აღადგინეს. შდრ. ბათუმში, კ.გამსახურდიას ქ N35-ში მდებარე წმ.თეოდორე ... Region.ge <https://region.ge> > 11870-bath...; ბათუმში, წმინდა თეოდორე აჭარელის სახელობის ... imedinews <https://imednews.ge> > batumsh... მიუხედავად იმისა, რომ ამ ეკლესიასთან დაკავშირებული დოკუმენტები, რომლებიც ადასტურებენ მის კათოლიკურ წარმომავლობას, ოდესღაც ქალაქის არქივში იყო განთავსებული, უცნაურია, რომ 2010-იანი წლებიდან ეს დოკუმენტები მიუკვლეველია.

სიის მშენებლობისთვის შეიქმნა, მაგრამ უარყოფილ იქნა. საბოლოოდ, არჩევანი გაკეთდა არქიტექტორების – ოლეგ პატარიძისა და გიორგი ბალოშვილის მიერ შემუშავებულ პროექტზე, რომელიც ჰარმონიულად ერწყმოდა ეკლესიის სათემო საქმიანობისთვის განკუთვნილ ტერიტორიას და მღვდლის საცხოვრებელს; არჩევანი განაპირობა ტაძრის დახვეწილმა კონტურებმა, რომლებიც პირველ ნეო-გოთურ ეკლესიას გვახსენებდა. პროექტი რამდენჯერმე გადაიხედა, განსაკუთრებით ზომის თვალსაზრისით: ავტონომიის მმართველი გაცილებით დიდ მოცულობას ემხრობოდა, რადგანაც თვლიდა, რომ ბევრ მლოცველს მიიზიდავდა; ეკლესიის ქვეშ ასევე დაემატა შეხვედრების სივრცე, დარბაზი, რაც კიდევ ერთი სასურველი დანამატი გახლდათ. ეკლესიის ტერიტორია 1999 წლის 4 აპრილს აკურთხა მეუფე ჯუზეპე პაპოტომ, მშენებლობაც დაუყოვნებლივ და შეუფერხებლად დაიწყო, რადგან, დაპირებისამებრ, ბიუროკრატიული თუ სამშენებლო დაბრკოლებები არ წარმოქმნილა. სამუშაოები შესასრულებლად გადაეცა სამშენებლო კომპანია „ბაკურის“; სამუშაოები გეგმისა და გრაფიკის მიხედვით მიმდინარეობდა. მახსოვს, იატაკის ჩასხმის შემდეგ ცემენტში რამდენიმე მონეტაც კი ჩააყოლეს; კვირიდან კვირამდე, თვიდან თვემდე იძენდა ეკლესია თავის სასურველ ფორმებსა და კონტურებს, რაც, იმ წლების მშენებლობების ფონზე, ნამდვილად გაბედულ იდეად ჩანდა. ყოველთვის აღფრთოვანებას იწვევდა სახურავზე ასვლა, თუნდაც იმ ახალგაზრდებისთვის, რომლებიც ერთუზიანობით ადევნებდნენ თვალყურს იმ ნაგებობის მშენებლობას, რომელიც სულ მალე მათი ეკლესია გახდებოდა. სანამ ტაძარი გაიხსნებოდა, კათოლიკე თემი თენგიზ პარმაქსიზიშვილის სახლში იკრიბებოდა, ლერმონტოვის ქუჩის 22 ნომერში, მანამდე კი ოჯახიდან ოჯახში, სახლიდან სახლში გადადიოდა. დადგა დრო ფასადის ზემოთ დაედგათ დიდი ჯვარი... ის ჯვარი, რომელიც 1999 წლის ნოემბერში, საქართველოში პაპის ვიზიტის დროს, დადგეს სპორტის სასახლეში, სადაც პაპმა იოანე პავლე II-მ წირვა აღავლინა. ეს იყო შრომატევადი და ინტენსიური მუშაობის თვეები: ამ დროს მოხატეს ეკლესიის დიდი ფანჯრები, დაიგო იატაკი, გაიყვანეს განათების სისტემა, აფსიდზე ჩასვეს ფრესკა, დადგეს დიდი ჯვარცმა, via Crucis, დარბაზი გაიწყო საკურთხეველით, სკამებით, მთავარი კარით; თითოეული ეს ელემენტი ცალკე

აღწერას იმსახურებს: ფანჯრები განსაკუთრებული ფერებით იქნა მოხატული: ისინი წარმოადგენდნენ იესოსგან მთელ წუთისოფელზე მონიჭებულ სულიწმიდის წყალობას და, სიმბოლურად, აჩვენებდა მიწაზე უფლის სულის სავესებობას, წარმოდგენილს 33 მტრედით¹⁰. ფრესკა, რომელიც გელა გორგილაძესა და ელგუჯა ხაზარაძეს ეკუთვნის, გამოსახავს სულიწმიდაზე მლოცველ ყოვლადწმიდა ღვთისმშობელს, სხვადასხვა წმინდანით გარემოცულს, მათ შორისაა წმინდა ნინო, წმინდა ანდრეა, წმინდა გიორგი, წმინდა ფრანცისკე. იტაკისთვის საჭირო მარმარილო ვერონიდან გამოაგზავნა საჩუქრად „ანტოლინის“ კომპანიამ, ისევე როგორც საკურთხეველი, ამბიონი, ნათლობის ემბაზი და მღვდლის საგარძელი წმინდა იოსების პატარა ქალიშვილების კონგრეგაციამ გვისახსოვრა. მთავარი კარი თითქმის ბოლო წუთს დასრულდა აჭარის მეთაურის შეკვეთით. რაც შეეხება ჯვარცმას, ხალხის მოთხოვნით, ხელახლა მოხდა მისი გაკეთება: ავტორი იგივეა, ვინც ვიტრაჟები მოხატა; განათების სისტემა ვერონელმა სპეციალისტმა, არმანდო კასტანიეტომ დააპროექტა; სამშენებლო სამუშაოები „სან სერჯოს“ ფონდმა და „რენოვაციისმა“ დააფინანსეს. სულთმოფენობაზე (2000 წლის 11 მაისი) ეკლესიის ქვემოთ მდებარე დარბაზში პირველი წმინდა წირვა აღევლინა ნათლობასთან ერთად; ინტერიერის სამუშაოები სრული დატვირთვით მიმდინარეობდა და მის პარალელურად ხდებოდა ექსტერიერის მოწყობაც: ეკლესიის ეზო, ბაღი და განათება; მთელი ეს სამუშაოები ავტონომიური რეგიონის მხარდაჭერით განხორციელდა. და, აჰა, მოაწია ახალი ეკლესიის გახსნისა და კურთხევის დღემ: 2000 წლის 24 ივნისი, წმინდა იოანე ნათლისმცემლის შობის დიდდღესასწაული. რომიდან გვესტუმრა დელეგაცია, რომელსაც ხელმძღვანელობდა მთავარეპისკოპოსი ტრიკარიკო, ასევე – საქართველოს ყველა კათოლიკური თემი თავიანთი წინამძღვრით. სადღესასწაულო წირვას აღავლენდა მეუფე ჯუმეპე პაპოტო, ეპისკოპოსის რანგში, მისთვის ეს გახლდათ პირველი ეკლესიის კურთხევა; გალობები შეასრულა თბილისის საკათედრო ტაძრის გუნდმა, სპეციალურად ამ დღისთვის მოწვეულმა, და ბათუმის სამების ევანგელიკური ეკლესიის გუნდმა. აქ იმყოფებოდნენ ბათუმში არსებული ყველა კონფესიისა და რელიგიის

¹⁰ ზოგიერთი, ამის გამო მას 33 მტრედის ეკლესიას უწოდებს.

წარმომადგენლები, გარდა საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წარმომადგენლისა, რომელმაც, მოწვევის მიუხედავად, ბოლო წუთს უარი განაცხადა დასწრებაზე. ავტონომიის მეთაური ბატ. ასლან აბაშიძე წირვის დაწყებამდე მიესალმა სტუმრებს და იქ დამსწრე საზოგადოებას, მასთან ერთად იმყოფებოდა მისი ოჯახი და რეგიონის სხვა წარმომადგენლები; იგი თავიდან ბოლომდე დაესწრო წირვას და სრულად გაიზიარა სადღესასწაულო განწყობა. ეკლესია სავსე იყო მლოცველებით, თუმცა, უმეტესობას ეკლესიის გარეთ ყოფნა მოუწია. წირვის შემდეგ ეკლესიის კიბეებზე გაიმართა კონცერტი, რომელშიც შესანიშნავი ორკესტრი და გუნდი მონაწილეობდა. ბატ. ასლანმა საპატიო ვახშამი გამართა ვატიკანიდან, იტალიიდან და თბილისიდან ჩამოსული სტუმრებისთვის და რეკორდულ დროში გადასცა უფასო ბუკლეტი დღესასწაულისა. ასე, საზეიმოდ, გადაიშალა ახალი ფურცელი აჭარაში კათოლიკური ეკლესიის მოღვაწიობისა, როგორც გვირგვინი ორწლიანი თავდაუზოგავი ღვაწლისა და მომავლის იმედით აღსავსე ჟამისა (შდრ. საბა 2000 N6, 1-4; აჭარა 2000 N153-154; N155, 1-4).

ცხადია, იოლი არაა ეკლესიის 25-წლიანი გზის მოკლედ შეჯამება, მაგრამ, მაინც შევეცდები საეკლესიო ცხოვრების სამი მნიშვნელოვანი ასპექტი გამოვყო: ევანგელიზაცია, ლიტურგია და მსახურება. ევანგელიზაცია გულისხმობდა იმათ მომზადებას, რომლებიც ადრეულ წლებში ნათლობას ითხოვდნენ და მათ, ვინც ტრადიციით კათოლიკეები იყვნენ და ახლა, როდესაც ახალ ეკლესიას ხედავდნენ, თავიანთი ოჯახური ტრადიციის გაგრძელების სურვილს გამოთქვამდნენ; ბევრ შემთხვევაში, ეს იყო ქრისტიანული ცხოვრების ნამდვილი ინიციაცია, თავისი ლამაზი შეხვედრებით, ოჯახებისა და ადამიანების ისტორიების ღრმა შეცნობით, რომლებმაც შუქი მოჭფინეს კათოლიკურ ისტორიას, როდესაც ამის საჭიროება არსებობდა; ასე გაცემდა ეკლესია თავის პირველ ჯვრისწერებს, ნათლობებს, აღსარებისა და წმიდა ზიარების საიდუმლოებს ბევრ მათგანზე, ვინც წინა წლებში ოჯახებად მყოფ მცირე სამრევლოს ცხოვრებაში არ მონაწილეობდა; რაც შეეხება ლიტურგიას, განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანი იყო კვირადღის მწუხრზე წირვის აღვლენა: მონაწილეობის სურვილი დიდი იყო: ხალხმა მყისიერად გამოხატა მზაობა მგალობელთა გუნდში, საკურთხევლისა და ეკლესიის დალაგება-დასუფთავებაში მსახურებაზე, წირვა კი ყოველთვის დიდი

დასწრებით, საზეიმო განწყობით და დროის ჩარჩოში მოქცევის გარეშე მიმდინარეობდა. სამწუხაროდ, კვირის განმავლობაში სხვა დღესასწაულები არ ტარდებოდა, მიუხედავად იმისა, რომ გაცემული იყო დაპირება ეკლესიის ყოველდღიურ ფუნქციონირებაზე, რომ მორწმუნეებს და ნებისმიერ მსურველს პირადი ლოცვისა და ტაძრის მონახულების შესაძლებლობა მისცემოდათ¹¹. საქველმოქმედო მსახურება, რომელიც უკვე დაწყებული იყო ოჯახებისა და გასაჭირში მყოფთა ადგილზე მონახულებით, ღარიბ მოსახლეობაზე უფასო სასადილოს მხარდაჭერით, კიდევ უფრო მეტად გაძლიერდა „საქართველოს კარიტასის“ პროგრამების მხარდი ჩართულობისა და ერთგულების წყალობით, როგორც იყო: უსახლკაროთა თავშესაფარი (2002), ალკოჰოლდამოკიდებულთა სარეაბილიტაციო ცენტრი (2017)¹² და ღარიბთა და მართოსულთა შინმოვლა (2017), რომელიც მუნიციპალიტეტთან თანამშრომლობით სრულდებოდა. ამ ტიპის საქველმოქმედო მსახურების გარდა, ასევე ეწყობოდა კულტურულ-საგანმანათლებლო ღონისძიებები (ასე მაგალითად, კათოლიკური ეკლესიის კატეხიზმოსა და სხვა წიგნების პრეზენტაციები), კონფერენციები, ინტერვიუები და შემეცნებითი ხასიათის ექსკურსიები... მაგალითად, ვიზიტები სტამბოლის ქართულ კათოლიკურ მონასტერში და ტრაპიზონის ეკლესიაში, სადაც მამა სანტორო მოკლეს¹³. იყო მცდელობა, ეკლესიის ქვემოთ არსებულ დარბაზში შაბათობით გახსნილიყო საბავშვო ცენტრი. ღვთისმშობლის მიძინების პირველ დიდდღესასწაულზე (15 აგვისტო) დამონტაჟდა სამი

¹¹ რამდენიმე წლის განმავლობაში, ზაფხულის თვეებში, სტიგმატელი ბერი მამა პიო ოდორიცი ჩამოდიოდა იტალიიდან, რითაც უზრუნველყოფდა მღვდლის სტაბილურ ყოფნას. იხ.: Mantovani L., In Service of Charity, Il Missionario, ყოველთვიური ჟურნალი სტიგმატელ ბერთა მისიებისა და სამუშაოების შესახებ, 2000 წლის ოქტომბერი; საქართველო მეგობრობის სახელით, 2001 წლის სექტემბერი; აჭარა P.S., 19/23 სექტემბერი 2003, გვ. 4.

¹² იხ.: ტრენინგი ბათუმში, საქართველო სათემო მუშაკებთან... daquiala.org <https://www.daquiala.org> > gli-operatori-della-comunita...

¹³ ტრაპიზონში დასახლების შემდეგ, მამა სანტორომ ურთიერთობები დაამყარა ბათუმის კათოლიკურ თემთან და ხშირად სტუმრობდა მას 2006 წელს ვიდრე მკვლელობამდე. აღნიშვნის ღირსია ის ფაქტი, რომ მას სურდა ბათუმის მართლმადიდებელ ეპისკოპოსთან შეხვედრა და ნებართვის მიუღებლობის გამო, საათობით დარჩა ეპისკოპოსის საცხოვრებლის კართან, ვიდრე მასთან შეხვედრის შესაძლებლობა არ მიეცა. იხ.: სანტორო ა., „Lettere dalla Turchia“, „Città Nuova“, რომი, 2006, გვ. 248.

ზარი, რომლებიც მილანის, პარმისა და პავიის¹⁴ სტიგმატელ ბერთა სამრევლოებმა შეეწირეს ეკლესიას. მოგვიანებით, ბათუმის ეპისკოპოსმა ეკლესიას გადასცა Via crucis ფრაგმენტები, რომლებიც მათსავე სკოლაში, ყოფილ კათოლიკური სკოლის შენობაში, იყო დაცული. ეს იყო სრულიად განსხვავებული ნაბიჯი იმისგან, რაც გულისხმობდა ძველი კათოლიკური ეკლესიის კრიბტაში დაცული მერხების, შემდეგ კი შობის სცენის, ანგელოზების, სვეტთან მდგომი ქრისტეს და ლურდის ღვთისმშობლის ქანდაკებების დაბრუნებას. ისინი დღემდე ქალაქის რელიგიების მუზეუმშია დაცული, რისთვისაც ჩვენი მრევლი დიდად მადლიერია (აჭარა 2002, 3). თითქმის დასრულებული იყო ახალი ორღანის მონტაჟი, ადგილობრივი ხელისუფლების დახმარებით, რომ 2012 წელს მთავრობის შეცვლით გადაწყვეტილება შეჩერდა.

ღირშესანიშნავ მოვლენებს შორის უნდა გავიხსენოთ ახალგაზრდული შეხვედრა 2001 წელს (შდრ. აჭარა 2001, N85, 1), ეკლესიის კურთხევის მე-10 (მანტოვანი 2010, 18; საბა 2020 N7 6-8; აჭარა 2010 N95, 8) და მე-20 წლისთავის აღნიშვნა (შდრ. საბა 2023 N2, 16; 2023 N8 10; 2023 N9, 19; 2021 N7, 7; 2020 N7, 6-7; 2020 N8, 296.10), მრევლის ორი მორწმუნის: თენგიზ პარმაქსიზიშვილისა და თამაზ მღებრიშვილის (საბა 2013, N11, 8-9) მუდმივ დიაკვნებად კურთხევა და 2022 წელს¹⁵ ფატიმას ღვთისმშობლის ქანდაკების ჩამობრძანება. მრევლის ისტორიაში იყო სამწუხარო მოვლენებიც, როგორც გახლდათ ძვირფასი ადამიანების გარდაცვალება¹⁶.

დღეს, 25 წლის შემდეგ, რა მდგომარეობაშია ბათუმის კათოლიკური სამრევლო? რალა თქმა უნდა, იმ ფაქტმა, რომ ეკლესიაში მღვდელი მუდმივად არ იმყოფებოდა, გარკვეულწილად, შეაფერხა მისი ზრდა-განვითარება; ისევე გრძელდება ფსევდოტოლერანტული

¹⁴ სამი ზარი, რომლებიც შესაბამის სამრევლოებშია კურთხეული, სამ სტიგმატელ მისიონერ ბერს ეძღვნება: მამა ლინო გალიანის, მამა გულიელმო ჩისტეს და მამა ალბერტო ფონტანას, რომლებიც 1960-იანი წლებიდან 1990-იან წლებამდე კოტ-დ'ივუარის სტიგმატთა სამრევლოებში მოღვაწეობდნენ.

¹⁵ ეს ფაქტი ცალკე თავს იმსახურებს იმის ასაღწერად, როგორ არ თანამშრომლობდა ადგილობრივი ხელისუფლება გაცემული დაპირებების მიუხედავად და რა პოზიციას ეკავა მართლმადიდებელ ეპისკოპოსს ამ ვიზიტთან დაკავშირებით.

¹⁶ განსაკუთრებით ვიხსენებ მრევლის ორი წევრის გარდაცვალებას: დეკანოზ თენგის პარმაქსიზიშვილის იხ.: საბა 2021 11, (311), გვ.16-17 და ვაჟა ბალოშვილის, იხ.: საბა 2022 4, (316), გვ.17.

დამოკიდებულება არამართლმადიდებელთა მიმართ, როგორც კათოლიკეების, ასევე მუსლიმების მიმართ. კვლავ ინტენსიურია კათოლიკური ოჯახების წევრებზე განხორციელებული ზეწოლა სკოლებში, ტელევიზიაში, ჯვრისწერებზე¹⁷ და დაკრძალვებზე მიწოდებული არაზუსტი ინფორმაციის გავრცელებით. არაერთი შემთხვევა ყოფილა, როდესაც მღვდელს უხმობდნენ იმ გარდაცვლილი კათოლიკეს სულის მოსახენებელ ლოცვაზე, რომლის შესახებაც მანამდე არავის არაფერი სმენოდა. ყოფილა ასევე კათოლიკეთა გადანათვლის შემთხვევებიც, ეს ბოლო დროსაც აღინიშნა იმ კათოლიკეთა მიმართ, რომლებიც მიზეზთა გამო ეკლესიურ ცხოვრებაში მონაწილეობას ვერ იღებდნენ. სამაგიეროდ, თუკი მცირდება ტაძრად მომსვლელი ქართველი კათოლიკეების რიცხვი, იზრდება უცხოეთიდან სასწავლებლად ჩამოსული ახალგაზრდებისა და ტურისტების დასწრება (პაზოტო 2025. 18).

და ბოლოს, არ შეიძლება არ დაგვებადოს კითხვა: შევძლებდით თუ არა დღეს იმავე ეკლესიის აგებას? ბოლო წლებში განვითარებული მოვლენები, რაც სხვადასხვა ადგილებში¹⁸ ახალი კათოლიკური ეკლესიების მშენებლობას უკავშირდება, ცხადად აჩვენებს, რომ ამ სურვილის ხორცშესხმა გართულდებოდა.

და მაინც, ამ საიუბილეო წელს იმედი გვიხმობს, რომ ავივსოთ იმედით!

გამოყენებული ლიტერატურა

- ბარდაველიძე, ნუგზარ. 2024. კათოლიკური სატაძრო არქიტექტურის თანამედროვე ტენდენციები საქართველოში. კრებულში: კათოლიკური მემკვიდრეობა საქართველოში N6. რედ. ვარდიძე, ანდრიაძე. 12-14. თბილისი: სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის გამომცემლობა. Bardavelidze, nugzar. 2024. K'atolik'uri sat'adzro arkit'ekt'uris tanamedrove t'endentsiebi sakartveloshi. K'rebulshi: k'atolik'uri memk'vidreoba sakartveloshi N6. Red. Vardidze, andriadze. 12-14. Tbilisi: sul Khan-saba orbelianis universit'et'is gamomtsemloba.
- ბრატანტინი, გაბრიელე. 2022. კავკასიის ლათინ კათოლიკეთა სამოციქულო ადმინისტრაციის 25 წლისთავი. კრებულში *კათოლიკური მემ-*

¹⁷ ჯვრისწერა, როგორც ჩვენი ეპისკოპოსი თავის სამოძღვრო წერილში წერს, პრობლემად იქცევა. იხ.: პაზოტო ჯ., „იმედით მოგზაურნი“ სამწყსო წერილი, ლათინ კათოლიკეთა კავკასიის სამოციქულო ადმინისტრაცია, 2025, გვ. 18-19.

¹⁸ საკმარისია, გავიხსენოთ, რაც მოხდა ახალციხეში ანდა ჭიათურაში, ოზურგეთსა და ბოლოს, ქალაქ რუსთავში.

კვიდრეობა საქართველოში, №3-4. რედ.ლაღანიძე. 123-134. თბილისი: სულხან-საბა ორბელიანი უნივერსიტეტის გამომცემლობა.

Bragant'ini, gabriele. 2022. K'avk'asiis latin k'atolik'eta samotsikulo admīnist'ratsiis 25 ts'listavi. K'rebulshi k'atolik'uri memk'vidreoba sakartveloshi, №3-4. Red. Ghaghanidze. 123-134. Tbilisi: sulkhan-saba orbēliani univērsit'et'is gamomtsemloba.

- Congar, Yves. 1958. *Le mystère du temple: ou, l'économie de la présence de Dieu à sa créature de la genèse à l'apocalypse*. Paris: Éditions du Cerf.
- Eliade, Mircea. 2013. *Il sacro e il profano*. Torino: Bollati Boringhieri.
- პაპოტო, ჯუზეპე. 2025. სამწყსო წერილი – იმედით მოგზაურნი. თბილისი: ლათინ კათოლიკეთა კავკასიის სამოციქულო ადმინისტრაცია.
- რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო. 2024. სააგენტო, საქართველოში მოქმედი საკულტო ნაგებობები 2023 წლს მდგომარეობით. თბილისი
Religiis sak'itkhta sakhelmts'ipo saagent'o. 2024. Saagent'o, sakartveloshi mokmedi sak'ult'o nagebobebi 2023 ts'ls mdgomareobit. Tbilisi
- Santoro, Andrea. 2006. *Lettere dalla Turchia*. Roma: Città Nuova.
- Tamarati, Michel. 1910. *L'église géorgienne des origines jusqu'à nos jours*. Roma: Imprimerie de la Société Typographique-Editrice Romaine.
- ფეიქრიშვილი, ჟუჟუნა. 2008. *სოფელ ახალშენის კათოლიკური ეკლესიის განვლილი გზა*. თბილისი.
Peikrishvili, zhuzhuna. 2008. Sopel akhalshenis k'atolik'uri ek'lesii ganvlili gza. Tbilisi.

ჟურნალ-გაზეთები

- აჭარა. 2000 (a). N.153-54, 2. 24 ივნისი. ბათუმი: შპს გაზეთი აჭარა.
- Ach'ara. 2000 (a). N. 153-54, 2. 24 ivnisi. Batumi: shp's gazetī ach'ara.
- აჭარა. 2000 (b). N.155, 1-4, 2. 27 ივლისი.
- Ach'ara. 2000 (b). N. 155, 1-4, 2. 27 ivlisi.
- აჭარა. 2001. N85, 11 აპრილი.
- Ach'ara. 2001. N85, 11 ap'rili.
- აჭარა. 2002. N5 (20), 25 თებერვალი.
- Ach'ara. 2002. N5 (20), 25 tebervali.
- აჭარა. 2010. N95, 30 მაისი.
- Ach'ara. 2010. N95, 30 maisi.
- საბა. 2000. N6, ივნისი.
- Saba. 2000. N6, ivnisi.
- საბა. 2013. N11 (215), ნოემბერი.
- Saba. 2013. N11 (215), noemberi.

- საბა.2020 (a). N7 (295), ივლისი.
- Saba. 2020 (a). N7 (295), ivlisi.
- საბა.2020 (b). N8 (296), აგვისტო.
- Saba. 2020 (b). N8 (296), agvist'o .
- საბა. 2021 (a). N7 (307), ივლისი.
- Saba. 2021 (a). N7 (307), ivlisi.
- საბა. 2021 (b). N11 (311), ნოემბერი.
- Saba. 2021 (b). N11 (311), noemberi.
- საბა. 2022. N4 (316), აპრილი.
- Saba. 2022. N4 (316), ap'rili .
- საბა.2023 (a). N2 (326), თებერვალი.
- Saba. 2023 (a). N2 (326), tebervali.
- საბა.2023 (b). N8 (332). I-IV; აგვისტო.
- Saba. 2023 (b). N8 (332). I-IV; agvist'o .
- საბა.2023 (c). N9 (333), სექტემბერი.
- Saba. 2023 (c). N9 (333), sekt'emberi.

F. Gabriele Bragantini

Sulkhan-Saba Orbeliani University

**25 years since the blessing
of the new Catholic Church in Batumi**

The article discusses the new Catholic church in Batumi, whose construction began in 1999 and was completed in 2000. Construction was made possible through an agreement with the local authorities of Ajara and the representative of the Holy See in Georgia. In the first 25 years since its consecration, many initiatives have been undertaken in parish life, charitable work, and culture. Today, while the city's traditionally Catholic families are dwindling due to emigration and age-related issues, as well as a lack of attention to other denominations, Catholics from various nations have joined the church for study and work.

Keywords: *Catholic Church in Georgia, Batumi, Apostolic Administration, Orthodox Church*